

Dystert för trots nya st

Över hela världen fortsätter försöken att hejda den djupnande ekonomiska krisen med keynesianska stimulanser och bankräddningspaket. USA antog i förra veckan ett nytt räddningspaket, och den tyska regeringen föreslog i förra veckan en lag som gör det möjligt att nationalisera banker.

USA:s president Barack Obama parafraserade, i vad som kan visa sig bli en av historiens större felbedömningar, Winston Churchill när han i ett tal i Denver i USA förklarade "jag ska inte påstå att i dag innebär slutet på våra ekonomiska problem... men i dag innebär början på slutet". Han fällde orden i samband med att han förra veckan skrev under det senaste amerikanska stimulanspaketet på 787 miljarder dollar.

Obama har nu i rask takt fått ett enormt stimulanspaket genom kongressen, presenterat ytterligare en bankräddningsplan och en plan för att hejda vågen av utmätningar och vräkningar.

Den republikanska oppositionen kritiserade även denna nya stimulansplan hårt och lyckades kapa cirka 100 miljarder dollar från det ursprungliga förslaget.

– Om stimulanspaketet var ett land, skulle det vara det femtonde största landet i världen, sade exempelvis den republikanske guvernören för South Carolina, Mark Sanford.

– De verkar inte förstå att själva poängen med stimulans är att spendera pengar, kommenterar den amerikanske ekonomen Dean Baker från Center for Economic Policy and Research i Washington.

UPPGÖRELSEN I KONGRESSEN skar alltså bort en ansenlig del från ett redan nedbantat bud, så att det slutade i en satsning på runt 400 miljarder dollar per år. Helt otillräckligt för att hejda ett fall i efterfrågan på runt 1 250 miljarder dollar, enligt Baker.

Enligt förra årets nobelpristagare i ekonomi, Paul Krugman, var det också just de delar av paketet som drogs ned som mest effektivt hade kunnat skapa nya jobb: upprustning av skolor, hjälp till arbetslösa och ökade bidrag till delstaterna vilka nu skär kraftigt i sina budgetar. Kalifornien införde till exempel nyligen två dagars extra obetald ledighet i månaden för 200 000 offentliganställda och inställde temporärt utbetalningar av socialbidrag och skatteåterbäring, som de första stegen i ett massivt nedskärningsprogram.

Den amerikanska bankrädd-

ningsplanen som nyligen lanserades innebär framförallt statliga uppköp av "sjuka" lån i samarbete med privata investerare. Kritiker hävdar att bankerna på det sättet kan fortsätta betala ut skyhöga vd-löner och bonusar. Kraven på att begränsa dem gäller bara mot direkta statliga kapitaltillskott. De amerikanska husägarna ska räddas genom en generösare policy från de bolåneinstituteten Fannie Mae och Freddie Mac och genom subventioner till banker som omförhandlar lån. Men det finns inga garantier för att bankerna kommer att ta dem, påpekar tidningen Christian Science Monitor.

En annan nobelpristagare i ekonomi, Joseph Stiglitz, menar att den enda lösningen på både finanskrisen och bostadskrisen är en nationalisering av bankerna:

– I dag har staten gått in med massivt ägande, men utan att få kontroll, påpekar han.

EN LAG SOM MÖJLIGGÖR just nationalisering av banker föreslog den tyska regeringen i förra veckan. Enligt Tysklands finansminister Peer Steinbrück är den avsedd för ett enda fall, bolåneinstitutet Hypo Real Estate, men den är skriven så att det är fullt möjligt att utnyttja den fler gånger. Samtidigt kommer ett nytt omfattande stimulanspaket på 50 miljarder euro, som följer på en tidigare 31-miljarderssatsning som antogs i november förra året, och som verkar innebära att Tyskland övergivit sin tidigare restriktiva linje. Det omfattar bland annat 18 miljarder euro i massiva investeringar i infrastruktur, upprustning av skolor och sjukhus och bredbandsutbyggnad.

ÄVEN I AUSTRALIEN antogs i förra veckan, efter en tids parlamentarisk dragkamp, ett stimulanspaket fast förhållandevis mindre i omfattning, cirka 200 miljarder kronor – dock fortfarande större än de svenska satsningarna. Även här gick högeroppositionen till hårt angrepp:

– Vi kommer att tynga ned generationer australier under berg av skulder, hävdade exempelvis förre premiärministern John Howard.

I Storbritannien uttryckte samtidigt skolministern, tidigare biträdande finansministern, Ed Balls, tvivel på att den ekonomiska raset kan hejdas. Han kallade den nuvarande krisen "den djupaste på över hundra år" – alltså värre än 30-talets depression.

JON WEMAN

utrikes@arbetaren.se